

การศึกษาองค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน

THE STUDY OF COMMUNICATION COMPONENTS OF SCHOOL ADMINISTRATORS

วิไลพร นาสมใจ¹, เอกลักษณ์ เพียสา², วัลนิกา ฉลากบาง³

Wilaipon Nasomai¹, Akkaluck Pheasa², Wannika Chalakbang³

Corresponding Author E-mail: wilaipon.na67@snru.ac.th

Received: 2025-08-07; Revised: 2025-09-05; Accepted: 2025-09-15

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาองค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียนโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน 9 แหล่ง โดยเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ร้อยละ 40 ขึ้นไป ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ในปีพุทธศักราช 2568 ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสารและแบบประเมินความเหมาะสมชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) องค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 19 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) เนื้อหาสาระ มี 4 ตัวบ่งชี้ 2) ช่องทางการสื่อสาร มี 3 ตัวบ่งชี้ 3) ความชัดเจนในการสื่อสาร มี 4 ตัวบ่งชี้ 4) ความน่าเชื่อถือ มี 4 ตัวบ่งชี้ และ 5) สภาพแวดล้อมในการสื่อสาร มี 4 ตัวบ่งชี้ 2) ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า องค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ช่องทางการสื่อสาร องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ เนื้อหาสาระ และ ความน่าเชื่อถือ ตามลำดับ

คำสำคัญ: การสื่อสาร, ผู้บริหารโรงเรียน, ช่องทางการสื่อสาร

¹ นักศึกษาลัทธิครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹ Master of Education, Program in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

² Assistant Professor Dr., Educational Administration and Development Program, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ Assistant Professor Dr., Educational Administration and Development Program, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

Abstract

This research aimed to study the communication components of school administrators. It was a survey research, divided into 2 steps as follows: Step 1: To analyze communication components of school administrators by relevant documents and studies-nine sources were selected with high frequency of 40% or greater.; Step 2 Evaluating the appropriateness of the communication components of school administrators by 5 experts, in 2025 (B.E. 2568). Effective data collecting tools consist of document analysis and a 5-point Likert scale assessment of appropriateness. Data analysis with frequency, percentage, average standard deviation (S.D.) and content analysis. The research results were found that:

1) The communication components of school administrators consisted of 5 components and 19 indicators, namely 1) Message content (4 indicators), 2) Communication channels (3 indicators), 3) Clarity in communication (4 indicators), 4) Credibility (4 indicators), and 5) Communication environment (4 indicators). 2) The results of the evaluation of the appropriateness of the components from the evaluation by the experts found that the components of communication of school administrators were at the high level of overall appropriateness. When considering each aspect, it was at the highest level in all aspects. The component with the highest mean was Communication channels, and the component with the lowest mean was Message content and Credibility, respectively.

Keywords: Communication, School Administrators, Communication channels

บทนำ

การบริหารจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีทักษะที่หลากหลายเพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้สามารถปรับตัวและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะทักษะด้านการสื่อสารซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในองค์กร (สุภาวดี หลีกมัน. 2568) ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางวิสัยทัศน์ และเป้าหมายที่สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาและความต้องการของสังคม โดยให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร และชุมชน (สมศักดิ์ คงเที่ยง. 2561) นอกจากนี้ ผู้บริหารยังต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ และใช้การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างแรงจูงใจและความเข้าใจร่วมกัน ทั้งนี้ ปัญหาการสื่อสารที่ขาดความชัดเจน ความต่อเนื่อง และความตรงประเด็น ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา (ณัชชา อุตสาหะ. 2566)

ปัจจุบันการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ยังมีปัญหาหลายด้านที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ เช่น ความไม่ชัดเจนของเนื้อหาข่าวสาร การเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารที่ไม่เหมาะสม การขาดทิศทางการสื่อสาร นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริหารบางท่านขาดทักษะในการฟังเชิงรุกและการรับรู้ความต้องการของครูและบุคลากร ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจคลาดเคลื่อนและความตึงเครียดภายในองค์กร (พัชรินทร์ ถาปิ่นแก้ว. 2566) การขาดทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารก็เป็นอีกหนึ่งปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะในสถานการณ์วิกฤตหรือการเรียนทางไกล (ประมา ศาสตราจุ. 2565) ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้ความร่วมมือและความเข้าใจร่วมของบุคลากรลดลง ดังนั้น การพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้บริหารเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อยกระดับการบริหารจัดการให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนยุคใหม่ (ธีรวิทย์ แพบัว. 2564)

การสื่อสารที่มีคุณภาพของผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง เพราะช่วยให้บุคลากรเข้าใจทิศทาง วิสัยทัศน์ และนโยบายของโรงเรียนได้อย่างชัดเจน รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือ ความเชื่อมั่น และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน (พัชรินทร์ ถาปิ่นแก้ว. 2566) ผู้บริหารที่มีทักษะการสื่อสารที่ดีจะสามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานและส่งเสริมบรรยากาศองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้ (ธีรวิทย์ แพบัว. 2564) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสื่อสารเป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำยุคใหม่ที่ต้องสามารถปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงและเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การสื่อสารเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญในการรวมคนใน

องค์กรให้ก้าวเดินไปในทิศทางเดียวกัน (วาสนา ดิษฐ์ประดับ. 2567) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียนเพราะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบในการสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของการสื่อสาร ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษาดังนี้

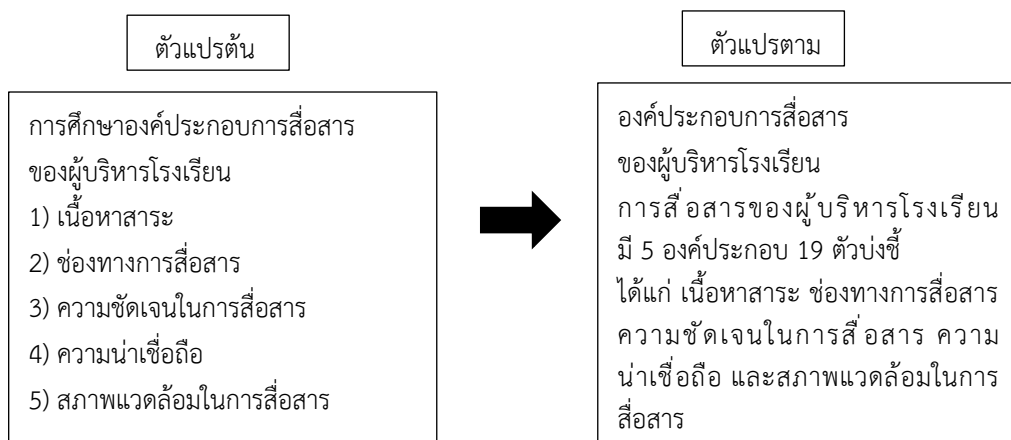
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการสื่อสารไว้ในแง่มุมที่หลากหลาย (Jiang Nannan. 2567) มองว่าการสื่อสารคือพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออก ทั้งที่เป็นวัจนภาษาและอวัจนภาษา ไม่ว่าจะมีความเจตนาหรือไม่ก็ตาม หากพฤติกรรมนั้นสามารถสื่อความหมายได้ก็ถือเป็นการสื่อสาร ส่วน (พัชรินทร์ ถาปิ่นแก้ว. 2566) ได้เน้นว่า การสื่อสารมิได้มุ่งเพียงการถ่ายทอดข้อมูลหรือคำสั่งเท่านั้น แต่ยังเป็นกระบวนการที่ต้องสร้าง ความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร เพื่อให้เกิดการตีความตรงกัน ลดความคลาดเคลื่อน และนำไปสู่การปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี. 2563) กล่าวเพิ่มเติมว่าการสื่อสารเป็นกระบวนการถ่ายทอดสารผ่านสื่อชนิดต่าง ๆ โดยผู้ส่งต้องสื่อสารเนื้อหาให้ผู้รับสามารถตีความหมายได้อย่างถูกต้อง จากการศึกษาข้อมูลของวิชาการสามารถสรุปได้ว่า การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดข้อมูล ความคิด ความรู้สึก หรือสารต่าง ๆ จากผู้ส่งไปยังผู้รับ ผ่านสื่อและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบวัจนภาษาและอวัจนภาษา โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ซึ่งการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ ป้องกันความเข้าใจผิด และสนับสนุนการทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น

แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน

การสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียนมีลักษณะเฉพาะที่เชื่อมโยงกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารจัดการองค์กร (พรทิพย์ เพ็งกลัด. 2562) กล่าวว่า การสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียนคือกระบวนการที่ใช้ในการชี้แจงข้อมูล แนวปฏิบัติ การให้คำปรึกษา และการสร้างความเข้าใจร่วมกับผู้ปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อป้องกันความเข้าใจผิดและอุปสรรคในการทำงาน ด้าน (อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี. 2563) เน้นย้ำถึงการสื่อสารแบบสองทาง การฟังอย่างมีประสิทธิภาพ และการเลือกช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม (บัลลังก์ มะเจี้ยว. 2565) ชี้ว่าการสื่อสารของผู้บริหารส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของโรงเรียน ส่วน (Igbudu. 2017) และ (Ifeyinwa. 2018) ให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดทัศนคติ ความคาดหวัง และการรับรู้ร่วมกัน ผ่านวิธีการที่หลากหลาย ทั้งการพูด เขียน ทำทาง และพฤติกรรม จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านสรุปได้ว่าการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารถ่ายทอดข้อมูล แนวคิด และคำแนะนำให้แก่ครู บุคลากร นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน อันจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ โดยการสื่อสารที่ดีควรประกอบด้วยความชัดเจนของเนื้อหา ความเหมาะสมของช่องทาง ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการรับรู้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 9 แหล่ง ซึ่งสามารถสรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียนรายละเอียดดังตาราง 1

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน

องค์ประกอบของการสื่อสาร	นักวิชาการ									
	พรทิพย์ เพ็งกลัด. (2562)	ธีรวิทย์ แพบัว (2564)	บัลลังก์ มะเจียว (2564)	อมรา ปานศรีแสง (2565)	รัตนพร โชติทวีศักดิ์ศรี (2567)	พินิจฉัตร เมธธาธารณ์กุล (2567)	กรณิกการ์ อานทอง (2567)	Igbudu (2017)	Ifeyinwa (2018)	องค์ประกอบที่เลือก
1. ความน่าเชื่อถือ	✓			✓	✓		✓		4 44.44	✓
2. สภาพแวดล้อมในการสื่อสาร	✓			✓	✓		✓		4 44.44	✓
3. เนื้อหาสาระ	✓	✓		✓	✓	✓	✓		6 66.66	✓
4. ความต่อเนื่องและความมั่นคงของข้อมูล	✓			✓	✓				3 33.33	
5. ช่องทางการติดต่อสื่อสาร	✓	✓		✓	✓	✓	✓		6 66.66	✓
6. ความสามารถของผู้รับสาร				✓	✓		✓		3 33.33	
7. ความแจ่มแจ้งของข่าวสาร			✓	✓			✓		3 33.33	
8. การฟัง		✓						✓	✓ 3 33.33	
9. ความชัดเจนในการสื่อสาร	✓	✓	✓					✓	✓ 5 55.55	✓
10. การอ่าน		✓							1 11.11	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบของ การสื่อสาร	นักวิชาการ									องค์ประกอบที่เลือก	
	พรทิพย์ เพ็งกลัด. (2562)	ธีรวิทย์ แพบัว (2564)	บัลลังก์ มะเจียว (2564)	อมรา ปานศรีแสง (2565)	รัตนพร โชติพิทักษ์ศิริ (2567)	พิงค์ฉวีฉัตร เมธธาธารณ์กุล (2567)	กรณีการ อานทอง (2567)	Igbudu (2017)	Ifeyinwa (2018)		
11. การเขียน		✓						✓	2	22.22	
12. ทำทาง		✓							1	11.11	
13. การเปิดกว้างรับฟัง			✓						1	11.11	
14. วัฒนธรรมองค์กร			✓						1	11.11	
15. ความเห็นอกเห็นใจ						✓		✓	2	22.22	
16. การมีปฏิสัมพันธ์								✓	✓	2	22.22
17. การแก้ปัญหา								✓	1	11.11	
18. การเจรจาต่อรอง								✓	1	11.11	
รวม	6	7	4	7	6	3	6	5	5		

จากตาราง 1 จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อการสังเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสาร ตามแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการ ทั้ง 9 แหล่ง ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ความถี่ตั้งแต่ ร้อยละ 40 ขึ้นไป เพื่อคัดเลือกองค์ประกอบ การสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน ผลการสังเคราะห์ดังกล่าวทำให้ได้องค์ประกอบของการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียนดังนี้ 1) เนื้อหาสาระ 2) ช่องทางการสื่อสาร 3) ความชัดเจนในการสื่อสาร 4) ความน่าเชื่อถือ และ 5) สภาพแวดล้อมในการสื่อสาร เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการวิจัยต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสาร เพื่อใช้สังเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสังเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียนมาสรุปและวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้ออกจากการศึกษาเอกสารมาวิเคราะห์จัดระเบียบข้อมูล สังเคราะห์องค์ประกอบจากแหล่งที่ศึกษาลงในตาราง สังเคราะห์องค์ประกอบ สร้างข้อสรุปเบื้องต้นเพื่อกำหนดองค์ประกอบ นิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่และสรุปผล โดยใช้ค่าความถี่ตั้งแต่ 4 ขึ้นไป ซึ่งเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 40 ของความถี่ ทั้งหมดเพื่อให้ได้องค์ประกอบที่ศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ในปีพุทธศักราช 2568 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อ ประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบของการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน มีเกณฑ์คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีประสบการณ์ด้านการ สอนหรือด้านการบริหารสถานศึกษา ดังนี้ ดังนี้

- 1) อาจารย์ระดับอุดมศึกษา จบปริญญาเอก จำนวน 1 คน
- 2) ผู้บริหารโรงเรียน จบปริญญาโททางการบริหารการศึกษาและมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 2 คน
- 3) ครู จบปริญญาโททางการศึกษาและมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1) ลักษณะเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ คือ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียนชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนประยุกต์ตามแนวทางของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ซึ่งได้กำหนดค่าคะแนนของคะแนนช่วงน้ำหนักไว้ 5 ระดับ ประกอบด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2) การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยนำองค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียนที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาร่างแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ นำร่างแบบสอบถามเสนอต่อประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำในเรื่องความเหมาะสมของการใช้ภาษาและความถูกต้องครอบคลุมประเด็นเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและจัดพิมพ์แบบสอบถาม

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน และนำแบบประเมินที่ได้รับคืนมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำค่าเฉลี่ยไปแปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนประยุกต์ตามแนวทางของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) การประเมินโดยเลือกองค์ประกอบที่มีความเหมาะสมมาก หรือมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป เพื่อให้ได้องค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน โดยมีเกณฑ์แปลผลคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง องค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง องค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง องค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง องค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง องค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน

1. ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารสู่ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบ โดยใช้ค่าความถี่ตั้งแต่ 4 ขึ้นไป ซึ่งเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 40 ของความถี่ทั้งหมด มาเป็นองค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน พบว่ามี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เนื้อหาสาระ 2) ช่องทางการสื่อสาร 3) ความชัดเจนในการสื่อสาร 4) ความน่าเชื่อถือ และ 5) สภาพแวดล้อมในการสื่อสาร

2. นิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้องค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยนำผลการสังเคราะห์องค์ประกอบมาจัดทำเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้การสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้

2.1 เนื้อหาสาระ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการคัดกรองข้อมูล จัดลำดับความยากง่าย วิเคราะห์แนวโน้มและความสำคัญของข้อมูล สามารถรับสารต่าง ๆ ที่เป็นข้อมูลดิบ ข้อมูลที่เป็นจริง ทั้งอดีตและปัจจุบัน ซึ่งเป็นรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ วางแผน หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความสามารถในการคัดกรองข้อมูล 2) การจัดลำดับความยากง่ายของข้อมูล 3) การวิเคราะห์แนวโน้มและความสำคัญของข้อมูล และ 4) การรับรู้ข้อมูลดิบ ข้อมูลที่เป็นจริง ทั้งอดีตและปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

2.2 ช่องทางการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการส่งข้อมูลหรือข้อความ โดยการสื่อสารผ่านช่องทางการประชุม เครื่องมือสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ โทรศัพท์ อีเมล หรือแพลตฟอร์มออนไลน์อื่น ๆ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การเลือกช่องทาง

การสื่อสารที่เหมาะสมกับเนื้อหา 2) การเลือกช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และ 3) การใช้เทคโนโลยีหรือแพลตฟอร์มในการสื่อสารที่หลากหลายอย่างเหมาะสมกับผู้รับสาร

2.3 ความชัดเจนในการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งสารหรือถ่ายทอดข้อมูล ความคิด ความรู้ หรือความรู้สึกให้ผู้รับเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ตรงประเด็น และไม่คลุมเครือ โดยใช้ภาษา ถ้อยคำ น้ำเสียง ท่าทาง หรือสื่ออื่น ๆ ที่เหมาะสม เข้าใจง่าย และสอดคล้องกับเจตนาของสื่อสาร ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การส่งสารหรือถ่ายทอดข้อมูล ความคิด ความรู้ หรือความรู้สึกให้ผู้รับเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ตรงประเด็น 2) การใช้ภาษาที่เหมาะสม เข้าใจง่าย 3) การใช้ถ้อยคำสุภาพ น้ำเสียงที่เหมาะสม และ 4) การใช้ท่าทางประกอบการพูดที่เหมาะสม

2.4 ความน่าเชื่อถือ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร ที่ถ่ายทอดออกไป ทำให้ผู้รับสารเชื่อมั่นว่าเนื้อหาข้อมูล ข่าวสาร หรือสารที่ได้รับนั้นมีความถูกต้อง เป็นจริง ตรวจสอบได้ และ ไม่มีการบิดเบือน โดยพิจารณาจากแหล่งที่มา ความครบถ้วนของเนื้อหา และความโปร่งใสของการสื่อสาร ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่มีความถูกต้อง เป็นจริง สามารถตรวจสอบได้ 2) การทำให้ผู้รับสารเชื่อมั่นว่าเนื้อหา ข้อมูล ข่าวสารนั้นมีความถูกต้อง 3) การไม่บิดเบือนเนื้อหาข้อมูลข่าวสาร และ 4) การถ่ายทอดเนื้อหา ข้อมูลข่าวสารที่มีความครบถ้วน

2.5 สภาพแวดล้อมในการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการเลือกสถานที่ที่เหมาะสม และเอื้อต่อการพูดคุย การสร้างสภาวะแวดล้อมในการสื่อสารด้วยบรรยากาศที่เปิดกว้าง โปร่งใส มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างเสรี มีความเคารพซึ่งกันและกัน และปราศจากสิ่งรบกวนที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าใจ สาร เช่น เสียงดัง ความขัดแย้ง หรืออคติส่วนบุคคล ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การเลือกสถานที่ที่เหมาะสมและเอื้อต่อการพูดคุย 2) การสร้างสภาวะแวดล้อมในการสื่อสารด้วยบรรยากาศที่เปิดกว้าง โปร่งใส มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน 3) การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างเสรี มีความเคารพซึ่งกันและกัน และ 4) การเลือกสถานที่ที่ปราศจากสิ่งรบกวนที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าใจสาร

ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน

ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบเพื่อให้ได้นิยามปฏิบัติการและตัวบ่งชี้ จากนั้นนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อ ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน แสดงดังตาราง 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 การประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน

องค์ประกอบ	ความเหมาะสม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. เนื้อหาสาระ			
1.1 ความสามารถในการคัดกรองข้อมูล	5.00	0.00	มากที่สุด
1.2 การจัดลำดับความยากง่ายของข้อมูล	4.20	1.78	มาก
1.3 การวิเคราะห์แนวโน้มและความสำคัญของข้อมูล	4.20	1.30	มาก
1.4 การรับรู้ข้อมูลดิบ ข้อมูลที่เป็นจริง ทั้งอดีตและปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน	3.60	1.67	มาก
รวม	4.25	1.15	มาก
2. ช่องทางการสื่อสาร			
2.1 การเลือกช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
2.2 การเลือกช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	4.80	0.44	มากที่สุด
2.3 การใช้เทคโนโลยีหรือแพลตฟอร์มในการสื่อสารที่หลากหลายอย่างเหมาะสมกับผู้รับสาร	4.20	1.30	มาก
รวม	4.66	0.47	มากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3. ความชัดเจนในการสื่อสาร			
3.1 การส่งสารหรือถ่ายทอดข้อมูล ความคิด ความรู้ หรือความรู้สึกให้ผู้รับเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ตรงประเด็น	4.40	1.34	มาก
3.2 การใช้ภาษาที่เหมาะสม เข้าใจง่าย	4.20	1.78	มาก
3.3 การใช้ถ้อยคำสุภาพ น้ำเสียงที่เหมาะสม	4.20	1.30	มาก
3.4 การใช้ท่าทางประกอบการพูดที่เหมาะสม	4.80	0.44	มากที่สุด
รวม	4.40	1.20	มาก
4. ความน่าเชื่อถือ			
4.1 การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่มีความถูกต้อง เป็นจริง สามารถตรวจสอบได้	4.60	0.54	มาก
4.2 การทำให้ผู้รับสารเชื่อมั่นว่าเนื้อหา ข้อมูล ข่าวสารนั้นมีความถูกต้อง	4.00	1.73	มาก
4.3 การไม่บิดเบือนเนื้อหาข้อมูลข่าวสาร	4.00	1.73	มาก
4.4 การถ่ายทอดเนื้อหา ข้อมูลข่าวสารที่มีความครบถ้วน	4.00	1.73	มาก
รวม	4.15	1.12	มาก
5. สภาพแวดล้อมในการสื่อสาร			
5.1 การเลือกสถานที่ที่เหมาะสมและเอื้อต่อการพูดคุย	4.40	0.89	มาก
5.2 การสร้างสภาวะแวดล้อมในการสื่อสารด้วยบรรยากาศที่เปิดกว้าง โปร่งใส มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน	4.60	0.54	มากที่สุด
5.3 การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างเสรี มีความเคารพซึ่งกันและกัน	4.20	1.78	มาก
5.4 การเลือกสถานที่ที่ปราศจากสิ่งรบกวนที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าใจสาร	3.80	1.64	มาก
รวม	4.60	0.72	มากที่สุด
สรุปรวม	4.34	1.10	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ช่องทางการสื่อสาร ($\bar{X}$ = 4.66) สภาพแวดล้อมในการสื่อสาร ($\bar{X}$ = 4.60) ความชัดเจนในการสื่อสาร ($\bar{X}$ = 4.40) เนื้อหาสาระ ($\bar{X}$ = 4.25) และความน่าเชื่อถือ ($\bar{X}$ = 4.15) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การศึกษาองค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียนในครั้งนี้ ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า การสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน มี 5 องค์ประกอบ 19 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ เนื้อหาสาระ ช่องทางการสื่อสาร ความชัดเจนในการสื่อสาร ความน่าเชื่อถือ และสภาพแวดล้อมในการสื่อสาร

ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ทุกองค์ประกอบมีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีศักยภาพในการสื่อสารที่ดี อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ผลรายด้านได้ให้ข้อมูลเชิงลึกที่น่าสนใจ โดยเรียงลำดับความเหมาะสมจากมากไปน้อยดังนี้ ช่องทางการสื่อสาร สภาพแวดล้อมในการสื่อสาร ความชัดเจนในการสื่อสาร เนื้อหาสาระ และความน่าเชื่อถือ จากผลการวิจัยพบว่าด้านช่องทางการสื่อสาร มีความเหมาะสมใน

ระดับสูง สอดคล้องกับแนวคิดของ (ศิริรัตน์ วงศ์คำจันทร์. 2566) ที่เน้นย้ำความสำคัญของการเลือกช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้รับสาร เพื่อให้ข้อมูลเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนในบริบทนี้อาจมีการใช้ช่องทางที่หลากหลาย เช่น การประชุม การใช้สื่อดิจิทัล หรือการสื่อสารแบบตัวต่อตัว ซึ่งช่วยให้การสื่อสารเป็นไปอย่างทั่วถึง สำหรับด้านสภาพแวดล้อมในการสื่อสาร ที่ได้รับคะแนนสูงเช่นกัน สามารถเชื่อมโยงกับทฤษฎีการสื่อสารของ (อดิศักดิ์ จันทบุตร. 2567) ที่กล่าวถึงปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นบรรยากาศที่เป็นมิตร การเปิดใจรับฟัง หรือการสร้างความรู้สึกร่วมกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้เกิดการสื่อสารที่มีคุณภาพในโรงเรียน ในส่วนของความชัดเจนในการสื่อสาร แม้จะอยู่ในระดับดีแต่มีค่าเฉลี่ยลดลงมา สะท้อนให้เห็นว่ายังคงมีช่องว่างในการปรับปรุง ประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กรรณิการ์ อานทอง. 2567) ที่ชี้ให้เห็นว่าบางครั้งผู้บริหารอาจใช้ภาษาหรือศัพท์เทคนิคที่ยากเกินไปสำหรับผู้รับสาร ทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ การเน้นย้ำถึงการใช้ภาษาที่เรียบง่าย ตรงไปตรงมา และหลีกเลี่ยงความกำกวมจึงเป็นสิ่งจำเป็น ด้านเนื้อหาสาระ ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยลง สะท้อนให้เห็นว่าการสื่อสารในบางครั้งอาจขาดความกระชับ ครบถ้วน หรือมีข้อมูลที่มากเกินไปจนทำให้ผู้รับสารสับสน ซึ่งเป็นไปตามข้อสังเกตของ (พลภัทร บริรักษ์ธนกุล. 2568) ที่กล่าวว่า การสื่อสารที่ดีควรคัดกรองเนื้อหาให้มีความสำคัญ ตรงประเด็น และเพียงพอต่อความต้องการของผู้รับสาร ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป สุดท้ายคือด้าน ความน่าเชื่อถือ ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด แสดงให้เห็นถึงความท้าทายที่ผู้บริหารโรงเรียนอาจต้องเผชิญในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากร ประเด็นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ (ปฐมพงษ์ ชุ่มมงคล. 2566) ที่กล่าวว่า ความน่าเชื่อถือในการสื่อสารสร้างขึ้นจากหลายปัจจัย เช่น ความจริงใจ ความสอดคล้องของการกระทำกับคำพูด ความเชี่ยวชาญ และความสม่ำเสมอในการสื่อสาร ซึ่งหากขาดสิ่งเหล่านี้ไป อาจส่งผลกระทบต่อความยอมรับจากผู้บริหารได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 องค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำองค์ประกอบเหล่านี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือสร้างเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน รวมไปถึงบุคลากรในโรงเรียนให้มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

1.2 ช่องทางการสื่อสาร เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดที่สุดเพราะมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรตระหนักและให้ความสนใจในการเลือกช่องทางการสื่อสารของตนเองให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

1.3 ความน่าเชื่อถือ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญน้อยที่สุดเพราะมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารโรงเรียนควรตระหนักและให้ความสนใจในการปรับปรุงตนเองเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับครู บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการสื่อสารว่ามีปัจจัยใดบ้าง ด้วยวิธีวิจัยเชิงสหสัมพันธ์

2.2 ควรมีการศึกษาการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เนื่องจากผู้บริหารที่มีทักษะการสื่อสารที่ดีจะสามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานและส่งเสริมบรรยากาศองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ อานทอง. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ. 4(11): 13-26.
- ณัชชา อุตสาหะ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระเวทย์วิทยากร. 6(1): 54-67.
- ธีรวิทย์ แพบัว. (2564). ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 8(1): 55-68.

- บัลลังก์ มะเจี้ยว. (2565). การพัฒนาตัวบ่งชี้การสื่อสารที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปฐมพงษ์ ชุ่มมงคล. (2566). การสร้างความเชื่อใจในวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา. วารสารชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพครู. 3(2): 107-120.
- ประมา ศาสตราจุ. (2565). รูปแบบการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสังคมออนไลน์เพื่อรองรับการดำเนินชีวิตในภาวะวิกฤต. Journal of Arts Management. 6(2): 667-681.
- พลภัทร บริรักษ์ธนกุล. (2568). กลยุทธ์การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม. 3(2): 468-485.
- พรทิพย์ เพ็งกลัด. (2562). การสื่อสารของผู้บริหารกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดกาญจนบุรี. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. 10(2): 737-750.
- พัชรินทร์ ถาปิ่นแก้ว. (2566). ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิงค์ฉนิตร์ เมธาธรากรณ์. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย. 6(1): 232-248.
- รัตนพร โชติทวีศักดิ์ศรี. (2567). แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วารสารบรรณการศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 5(3): 108-119.
- วาสนา ดิษฐ์ประดับ. (2567). ภาวะผู้นำกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 35(3): 1-14.
- วินัย อินเสมียน. (2566). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักพละ 4 ของสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. วารสารสถาบันวิจัยพินิจธรรม. 10(2): 155-169.
- ศิริรัตน์ วงศ์คำจันทร์. (2566). ทักษะการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์. 8(3): 825-838.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารวิทยจารย์. 118(2): 68-70.
- สุภาวดี หลีกมัน. (2568). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการศึกษา. 1(2): 19-30.
- อดิศักดิ์ จันทบุตร. (2567). การติดต่อสื่อสารของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. วารสาร มจร ปรัชญาปริทรรศน์. 7(1): 100-110.
- อมรา ปานศรีแสง. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบึงกุ่ม. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. 5(1): 89-99.
- อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี. (2563). รูปแบบการสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่นสตรี. วารสารศึกษาศาสตร์เกษตรศาสตร์. 14(1): 116-129.
- Igbudu, J. N. (2017). School administrator' leadership and communication skill for effective secondary school administration in River state. Journal of Interdisciplinary Studies. 39-53.

Ifeyinwa Manafa. (2018). **Communication skill needed by principals for effective management of secondary school in Anambra state.** (Ph.D) Department of Educational Foundations, Faculty of Education Chukwuemeka Odumegwu Ojukwu Univeersity.

Jiang Nannan. (2567). การใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษาเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม: กรณีศึกษางานวิเทศสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติกับสถาบันอุดมศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีน. **วารสารศิลปศาสตรปริทัศน์**. 19(1): 38-59.